

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Sjunde arg. No 5.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 200:—. 1/2 " " 100:—. I Sverige: Helt år . . Kr. 4:—. 1/2 " . . " 2:—. I Finland: Helt år Fmk. 30:—. 1/2 " " 15:—.	Utkommer alla onsdagar. Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 9, Reval.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	6 vebr. 1924.
-----------------------------	--	--	--	--------------------------------

Svenska Odlingens Vänner firar som bekant den 17 februari sitt 15:de årsmöte här i Reval. Vi hoppas att mötet skall bli talrikt besökt av medlemmar både från Reval och även från landsbygden. Till ett årsmöte höra ju vanliga löpande frågor: redogörelser, budgeter m. m. Men denna gång vilja vi försöka få tid över även för några andra nummer, såsom sång och musik samt en tablå. Dagen kommer ju att ha en viss historisk betydelse för oss, estlandssvenskar. S. O. V:s insatser i svenskarnas här i landet kulturutveckling under de gångna 15 åren äro icke små. Vi gå därför att fira den dagen med en känsla av segerglädje och tacksamhet men också fulla av förhoppning om framtiden.

Föreningen hade den 24 januari styrelsemöte i Reval å Riddaregatan 3, där det officiella programmet för årsmötet antogs. Kassaberättelsen för 1923 och budgeten för 1924 genomgöres och antogs av styrelsen. Mötet hade representanter även från Birkas och Rickholtz, rektor Kaleb Andersson och herr Georg Stahl. Bl. a. antogs också budgetförslag för Birkas och Revals svenska skola. Medlemsavgiften föreslås till 50 mk. såsom föregående år.

Svenskt aftonsamkväm i Reval.

Söndagen den 3 dennes anordnade "Framåt" en trevlig afton-

underhållning på svenska skolan. "Framåt" första offentliga uppträdande lyckades väl och bra.

Programmet inleddes med ett väl framförd referat av fröken Ingeborg Etholén över Framåts syftemål, fröken Lahja Linderstam sjöng skönt och tillalande "Björkens visa" och "Där sitter en liten fågel", fröken Alice Lindkvist fyllde programmet med underhållande vacker musik. Vidare höll kand. Gustaf Linell från Sverige ett med intresse åhört föredrag om "Reseminnen från Frankrike." Föredraget belystes med ljusbilder. En av fem unga damer bildad bokstavsgåta (ordet „jänta“) väckte allmän munterhet.

Vid sitt första uppträdande hälsades Framåt, som arbetar under S. O. V:s beskydd, av H. Pöhl hjärtligt välkommen. Talaren betonde vikten av sammanhållningen och arbetet för vår svenska stams gemensamma intressen. Framåt, som f. o. f. vill arbeta för de fattiga och sjuka inom vår församling i Reval, förtjänar våra bästa sympatier, uppmuntran och stöd.

En åhörare.

Ormsö.

Vår handelsförening har att genomleva bekymmersamma tider och stackars styrelsen och särskilt dess ordf. har det ej lätt: det behövs pengar, pengar och åter pengar. I somras anskaffa-

des motorbåt för trafiken mellan ön och fastlandet. Den tog 300.000 Emk, vilken summa skulle anskaffas lånevägen. En tredjedel av denna summa är nära på kvitterad. Och nu kom det länge befarade slaget: föreningen hotas med att bli utan tak över huvudet. Huset, som föreningen hyrt, ligger mycket centralt och flera pennin-gestarka spekulanter hava velat köpa detsamma. För c:a 4 år tillbaka för 12.000 Emk. Sedan skruvades priset upp till 150.000 Emk, så till 200.000. Och nu, nu är priset uppe i 500.000 Emk! Någon dollarkung har erbjudet sig att utbetala summan kontant och det i dollars t. o. m. Före d. 27 jan., alltså med 3—4 dagars frist, skulle föreningen bestämma sig. I allra största hast sammankallades extra stämma. Trots alla svårigheterna enades man ändå om att köpa lägenheten. Redan efter 24 timmar hade bortåt 300.000 Emk anskaffats, vilket är mycket hedrande för föreningens medlemmar. Ägarens andra villkor var, att lägenheten hyrdes på 5 år å 60.000 Emk pr år. Nu återstår att se, om konkurrenterna ej tänka skruva upp priset med ännu några 10-tals tusen Emk. —

Föreningens genomförsäljnings-summa 1923 är 2.260.890 Emk., 1922 — 1.111.051 Emk.

Joel N—n.

Rågöarna.

Brev.

I.

Det är länge sedan Kustbons läsare sist hört av Rågöarna, dessa två små systeröar, vilka sida vid sida liksom sökande skydd för det stormande havet, höja sina steniga och klippiga kuster över Östersjöns mörkblåa yta, vars böljar de i årtusenden trotsat.

Isolerade genom havet äro Rågöarna en liten värld för sig, där man slipper en del bråk och vimmel som på andra orter håller sinnena i spänning, ty allt när ej fram över vattnet.

Alldeles bortglönda hava dock Rågöarna ej eller varit, ty sen Estlands självständighetsförklaring, då landets styrelse grundades på folkets vilja, hava väderbörande även försökt indraga Rågöarna i det politiska vimlet, men någon större politisk förbistring har dock ej förekommit.

Rågöborna äro alltför försiktiga och beprövade av motgångar samt låta ej så lätt locka sig. Att Rågöborna förstå att hålla ihop när det gäller allvar och ej förspilla tiden med onödigt kiv framgick tydligt när man sist skred till val av kommunalstämma. Utan större strapatser förenades alla om en vallista och valen försingingo utan någon valkamp, så vi utan tvedräkt och valstrider fingo vår nya kommunalstämma, vilken är den tredje i ordningen under Estlands självständighetsdagar. Valen godkändes utav myndigheterna och den 4 januari d. å. hade stämman sitt första sammanträde.

Till kommunalstämmans ordförande och länsman valdes Tomas Nyman, till vice ordförande August Espling, de övriga medlemmarna äro Erik Nyman, Matts Tomsson, Alexander Enggrön, August Sydman, Andreas Berggrön, Johan Nystil, Anton Stahl, Alexander Stahl, Anton Enggrön,

Redovisning för inkomster och utgifter för Birkas folkhögskola år 1923.

Inkomster:

Behållning från 1922.	Mk.	15525:95
Estniska jordbruksministeriet	”	307710:-
Svenska Odlingens Vänner	”	44613:-
Gåvor:		
gm prof. Vilh. Lundström, Göteborg	Mk.	238680:-
Svenska folkhögskolornas gåva	”	85110:-
gm rektor G. Danell, Uppsala	”	9140:-
” bankkamrer Hammargren, Malmö	”	1000:-
lektor H. Pöhl, Reval	”	1000:-
seminarielär. J. Berthagen, Uppsala	”	9250:-
Inventarie-Konto	”	1315:-
Ved- och lyse-Konto	”	9422:-
		<u>Summa Mark 722765:95</u>

Utgifter:

Lärarelöner:		
Kaleb Andersson	Mk.	116920:-
Ingeborg ”	”	79820:-
Erik Green	”	114930:-
Dicken Axell.	”	28000:-
Esther Ljunglöf	”	60000:-
Timlär. i estniska	”	5000:-
		<u>Mk. 404670:-</u>
Tjänarinnor och extra hjälp	”	29980:-
Tjänarinnornas kost	”	32757:-
Remontering av byggnaden	”	62166:-
Brandförsäkring	”	1929:-
Bränsle och belysning	”	33239:-
Inventarier	”	90876:-
Kansliutgifter	”	2835:50
Förbrukningsartiklar i hushållet	”	7947:-
Omkostnader (tull, frakter, transp. m. m.)	”	12409:-
Reseersättning till frkn Ljunglöf	”	14833:50
Behållning till 1924.	”	29123:95
		<u>Summa Mark 722765:95</u>

Birkas i januari 1924.

Kaleb Andersson

August Lindgrön, Johannes Lindkvist, Alexander Bertholm och Johannes Elfengrön.

13 av de nyvalda äro jordbrukare, en fiskare och en arbetare. Den yngsta är 24 och den äldsta 63 år.

För övrigt har livet här, liksom i hela Estland, under det gångna året varit mycket växlande. En sval, blåsigt och regnrik sommar, som man icke minns i mannaminne, har även gjort sig kännbar här. Oaktat det marken här ligger ganska högt över havet, har det myckna

regnet, som fallit under sommaren, så gott som förstört all sommarskörd. Därtill kom det ännu maskar i kornet, vilka fullkomligt förstörde det, där de gingo fram. Potatisen, som gav en mera medelmåttigt skörd, håller nu på att ruttna.

Råg- och höskörden var något bättre. Fisket som alltid varit en betydande inkomstkälla för Rågö har i år varit dåligt, många hava ej fiskat mera än som åtgår för eget behov. Strömmingsfisket, som idkas på högsommaren, slog

Redovisning för svenska folkhögskolornas gåva.

Inkomster:

Svenska Folkhögskolans Lärareförening gm Rsksföreningen i Göteborg och Svenska Odlingens Vänner, Reval	Kr. 575:-	Mk. 51750:-
Tärna folkhögskola gm teol. kand. P. Söderbäck	" 360:-	" 33210:-
Växlat	" -30	" 28:-
Onämnd	"	" 122:-
		<u>Summa Mark 85110:-</u>

Utgifter:

Remontering av byggnaden:

Yttertaket:		
Material	Mk. 8524:-	
Frakter och transp.	" 1793:-	
Arbetslöner	" 12600:-	Mk. 22917:-
Reparationer inomhus:		
Material	Mk. 14739:-	
Transporter	" 290:-	
Arbetslöner	" 24220:-	" 39249:-
Inventarier:		
Möbler.	Mk. 17409:-	
Husgeråd.	" 5535:-	" 22944:-
		<u>Summa Mark 85110:-</u>

Till de svenska folkhögskolornas gåva kommer ett belopp, som i september utgjorde Kr. 789:30, inestående å Värmlands Enskilda Bank i Molkom. Av denna summa har Kr. 29:70 använts till inköp av en del vävstolsmateriell och 30 öre växlats till estmark. Dessutom har en del använts till inköp av en skioptikonapparat med en serie ljusbilder samt sex väggkartor. Innestår omkring 500:- kronor. Birkas i januari 1924.

Kaleb Andersson.

alldeles fel, något bättre var vassbuksfisket (kilo) på hösten, men jämnförd med året förut var även det dåligt och skulle ej priserna i år stått höga, skulle inkomsterna blivit mycket små.

J. Pöhl.

Kustbon läses i Rickholtz

mycket allmänt. Knappast några orter i svenskbygden kunna mäta sig med Rickholtz, då det är fråga om huru stor procent av hemmen som läsa tidningen. I några byar läses den i alla hem. De byar, som icke hunnit så långt ännu, borde följa exemplet. Före kriget lästes ju också rätt mycket svenska tidningar i Rickholtz men icke så allmänt som nu, sedan Kustbon kommit till.

Så är ju också Kustbon vår egen tidning, som i allt vill följa och uppmuntra svenskarnas utveckling och bildningssträvanden. I upplysta samhällen i världen läsa alla hem en och några t. o. m. flera tidningar.

Rickholtz.

Den 14 januari anordnades i Rickholtz i Rosleps nybyggda missionshus en anktion till förmån för det nya huset, vilken auktion isanning kan sägas vara mycket vällyckad. Föremålen, som utbjödos voro enkla saker, som till största delen skänkts av kvinnorna i byn, strumpor, vantar m. m. m. Dessutom hade man köpt upp äpplen, vitbröd, näsdukar och annat smått, men dessa obetyd-

liga föremål uppdrevos med liv och lust till oerhörda pris. Man höll på från kl. 10 på f. m. till kl. 9 på kvällen, och hade då en renvinst på 78.000 Emk., den största summa en svensk fest eller auktion nån'sin kunnat inbringa. Det nya huset har härigenom blivit skuldfritt och ett överskott på 12,000 mk. har gått till kassan. Det är mycket vackert!

Ormsö.

På sitt styrelsesammanträde d. 18 jan. beslöt härvarande avdelning av S. O. V. anordna allmänt möte i Hullo skolhus fredagen d. 15 febr. med början kl. 5 e. m. Programmet upptar bl. a. föredrag av konsulent Erik Green över ämnet „Vilka krav ställas på oss som svenskar?“ Programmet blir omväxlande, och kommer vår nya lärarinna fröken Edith Hansson att medverka med sång. Alla välkomna!

* * *

Sedan några veckor tillbaka härjar mässlingen i en del byar. I Rumpo t. x. är det sjukt i varje gård nästan och alla skolbarn äro hemma från skolan. I en annan by hava 3 fall av dyfteri förekommit i samma gård. Fältskärn har nog varit dit för att rensa huset från sjukdomsfröna, men torde hava gjort sitt arbete slarvigt. I den således svårt hemsökta familjen hava dock alla insjuknade räddats till livet tack vare vården å lasarettet i Hapsal och seruminsprutningarna.

Joel N—n.

Politiskt.

Kommunisternas häktning har på en del håll fått vissa efterverkningar. Bland de häktade fanns det, som bekant, några riksdagsmän, som enligt lagen icke få häktas annat än då de bli gripna på bar brottslig gärning. Nu finns det personer, som tycka, att det icke var riktigt lagligt att häkta riksdagsmän och att de

borde befrias. Enligt Inrikesministerns tal till journalisterna den 30 jan. har det dock tydligt och klart kunnat bevisas, att den kommunistiska organisationen, följande internationalens i Moskva anvisningar, förberett riksomstörtningens arbete, och var häktningen därför icke stridande mot lagen.

Riksdagsutskottet fortsätta arbetet med statsbudgeten, som snart torde föreligga färdig.

Statstjänstemännens arbetsdag har förlängts och pågår från kl. 8 till kl. 1, varefter det blir en halv timmes middagsrast. Sedan fortsattes arbetet från $\frac{1}{2}$ till $\frac{1}{4}$, på lördagen till kl. 3.

Utlandet.

Från Turkiet komma glädjande nyheter. Dess regering har

med Kemel Pascha i spetsen erkänt Estland. — Turkiet håller trots de konservativas motstånd på att nydanas. Till en början bereder månggiftets avskaffande ävensom tillerkännandet av större rättigheter för kvinnan svårigheter. Det väcker naturligtvis uppeende i den stora muhamedanska världen på 220 millioner människor och sätter den i rörelse. De nya tankerna ha dock redan börjat gry och man tycks rätt allmänt börja yrka på förändringar. Republiken Turkiet med sina 12 millioner är nog föregångsmannen för de nya reformidéerna bland muhamedanerna.

Frågan om Greklands monarki eller republik närmar sig sitt avgörande. Den från utlandet återkallade fosterlandsvännen

Venizelos har förklarat, att „kungadömet icke behöves“.

I Tyskland göras förberedelser för presidentval.

Börsmeddelanden.

Revals börs noterar d. 4 febr.:

	köpare	säljare
1 dollar . . .	— 382,50	383,50
1 pund . . .	— 1.661	1.667
1 milj. riksmk.	—	0,10
100 sv. kr . . .	— 10.050	10.150
100 Fmk. . .	— 955	965
1 guldrubel . . .	— 188	—

Kyrkliga meddelanden.

Svenska St. Mikaelsskyrkan. Söndagen d. 10 febr. predikan (Riddareg. 3) kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m., barn gudstjänst alla söndager kl. $\frac{3}{4}$ 12.

Förelysta: Köpmannen Alexander Moller och Elise Margareta Seffers.

Härmed får jag meddela den ärade svenska allmänheten, att jag den 1 februari d. å. öppnat svenska affären

„Flora“

i Hapsal på Karrigatan 6 i Hunnius hus och vill stå ärade svenska köpare till tjänst med de bästa och billigaste varor, såsom mjöl, socker, gryn, té, kaffe, cikoria samt alla slags skolmaterialer m. m., m. m.

M. Gottkampf

Svenska Odlingens Vänners

15:årsmöte hålles i Reval i missionsalen, Kentmansgatan 6, söndagen den 17 februari kl. 5 e. m.

Program:

1. Överblick över föreningens 15-åriga verksamhet och årsberättelsen 1923,
2. budgeten för 1924,
3. övriga riktlinjer för verksamheten 1924 m. m.

Sång, musik, tablå.

Téserving.

Styrelsen.

Den 27 februari avled i hjärnhinneinflammation änkefrun

Lovisa Pönniö

(född Nybondas)

i en ålder av 56 år 2 månader,

djupt söjd och saknad

av anhöriga och vänner.